

Наукова стаття (Research article)

<http://doi.org/10.32752/2786-5185-2026-6-2-38-59>

УДК 342.9:351.746.1(477)

ISSN 2786-5185

ЮРИДИЧНА АРХІТЕКТОНІКА АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

LEGAL ARCHITECTONICS OF THE ADMINISTRATIVE-JURISDICTIONAL ACTIVITY OF THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE

Ярослав Кушнір¹

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького (вул. Шевченка, 46, м. Хмельницький, Україна, 29001)

Yaroslav Kushnir

Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (46, Shevchenko Str., Khmelnytskyi, Ukraine, 29001)

Отримано: 08.02.2026. Затверджено: 27.02.2026. Опубліковано: 28.02.2026

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України (ДПСУ) та формуванню її концептуальної моделі через категорію юридичної архітекτονіки. У роботі обґрунтовується доцільність використання поняття «юридична архітектоніка адміністративно-юрисдикційної діяльності ДПСУ» як методологічної конструкції, що дозволяє системно відобразити структуру, функціональне призначення та взаємозв'язок основних напрямів адміністративно-юрисдикційної діяльності прикордонного відомства. На основі аналізу норм адміністративного законодавства, наукових підходів та практики діяльності органів охорони державного кордону запропоновано розглядати адміністративно-юрисдикційну діяльність ДПСУ як врегульовану нормами адміністративного права діяльність уповноважених посадових осіб органів охорони державного кордону щодо розгляду та вирішення адміністратив-

¹ PhD у галузі права, доцент; orcid: 0000-0002-8519-5331; e-mail: yarukfurrier@ukr.net

но-правових спорів та інших індивідуальних адміністративних справ, провадження у справах про адміністративні правопорушення, розгляду звернень фізичних і юридичних осіб, застосування адміністративно-процесуальних заходів забезпечувального характеру, реалізації адміністративно-правових заходів міграційного контролю та виконання міжнародних зобов'язань України у сфері реадмісії осіб. У межах дослідження сформовано структурну модель юридичної архітектури адміністративно-юрисдикційної діяльності ДПСУ, що включає п'ять взаємопов'язаних компонентів: деліктний, міграційний, реадмісійний, претензійно-правовий та забезпечувально-процесуальний. Деліктний компонент пов'язаний із виявленням адміністративних правопорушень у прикордонній сфері, їх документуванням, розглядом справ та притягненням винних осіб до адміністративної відповідальності. Міграційний компонент охоплює реалізацію повноважень щодо застосування адміністративно-правових заходів контролю за перебуванням іноземців та осіб без громадянства. Рeadмісійний компонент відображає міжнародно-правовий вимір діяльності ДПСУ та пов'язаний із реалізацією процедур приймання і передачі осіб відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію. Претензійно-правовий компонент забезпечує реалізацію права осіб на звернення та адміністративне оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб органів охорони державного кордону. Забезпечувально-процесуальний компонент охоплює застосування передбачених законодавством заходів адміністративно-процесуального примусу, спрямованих на забезпечення належного перебігу адміністративного провадження. У статті обґрунтовано, що зазначені компоненти утворюють функціонально диференційовану, але системно інтегровану модель адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України, у межах якої поєднуються механізми адміністративної відповідальності, міграційного контролю, міжнародного співробітництва у сфері реадмісії та гарантій адміністративного захисту прав осіб.

Ключові слова: адміністративно-юрисдикційна діяльність; Державна прикордонна служба України; юридична архітектура; деліктний компонент; міграційний компонент; реадмісійний компонент; забезпечувально-процесуальний компонент; адміністративні правопорушення; запобігання правопорушенням.

ABSTRACT

The article is devoted to the study of the administrative jurisdictional activity of the State Border Guard Service of Ukraine and to the development of its conceptual model through the category of legal architectonics. The study substantiates the expediency of applying the concept of the "legal architectonics of the administrative jurisdictional activity of the State Border Guard Service of Ukraine" as a methodological construct that allows for a systematic reflection of the structure, functional purpose, and interrelationship of the principal directions of the administrative jurisdictional activity of the border agency. Based on the analysis of administrative legislation, academic approaches, and the practical activities of state border protection bodies, it is proposed to consider the administrative jurisdictional activity of the State Border Guard Service of Ukraine as an activity regulated by the norms of administrative law and carried out by authorized officials of state border protection bodies in relation to the consideration and resolution of administrative legal disputes and other individual administrative cases, proceedings in cases of administrative offences, examination of appeals submitted by natural and legal persons, application of administrative procedural measures of a securing nature, implementation of administrative and legal measures of migration control, and fulfilment of Ukraine's international obligations in the field of readmission of persons. Within the framework of the research, a structural model of the legal architectonics of the

administrative jurisdictional activity of the State Border Guard Service of Ukraine has been developed, which includes five interrelated components: delict, migration, readmission, claim-and-legal, and procedural-securing. The delict component is associated with the detection of administrative offences in the border sphere, their documentation, consideration of cases, and bringing the perpetrators to administrative liability. The migration component covers the implementation of powers related to the application of administrative and legal measures aimed at controlling the stay of foreigners and stateless persons. The readmission component reflects the international legal dimension of the activity of the State Border Guard Service of Ukraine and is associated with the implementation of procedures for the acceptance and transfer of persons in accordance with Ukraine's international readmission agreements. The claim-and-legal component ensures the exercise of the right of individuals to submit appeals and to challenge decisions, actions, or omissions of officials of state border protection bodies through administrative procedures. The procedural-securing component encompasses the application of administrative procedural coercive measures provided for by legislation and aimed at ensuring the proper conduct of administrative proceedings. The article substantiates that the identified components form a functionally differentiated yet systemically integrated model of the administrative jurisdictional activity of the State Border Guard Service of Ukraine, within which the mechanisms of administrative liability, migration control, international cooperation in the field of readmission, and guarantees of administrative protection of individual rights are combined.

Key words: administrative jurisdictional activity; State Border Guard Service of Ukraine; legal architectonics; delict component; migration component; readmission component; procedural-securing component; administrative offences; prevention of offences.

I. ВСТУП

В умовах сучасних трансформацій безпекового середовища, зумовлених повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України та функціонуванням держави в умовах правового режиму воєнного стану, істотно зростає роль Державної прикордонної служби України (ДПСУ) як одного з ключових суб'єктів сектору безпеки і оборони. Органи охорони державного кордону (ООДК) виконують комплекс завдань, пов'язаних не лише із забезпеченням недоторканності державного кордону, але й із реалізацією правоохоронних, міграційних та адміністративно-юрисдикційних повноважень.

У межах цих повноважень значне місце посідає адміністративно-юрисдикційна діяльність (АЮД) ДПСУ, яка охоплює провадження у справах про адміністративні правопорушення, застосування заходів процесуального забезпечення, реалізацію адміністративно-правових заходів міграційного контролю, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері реадмісії осіб, а також розгляд звернень фізичних і юридичних осіб. Така діяльність має комплексний характер і поєд-

нує різні за змістом напрями реалізації владних повноважень органів охорони державного кордону.

Разом з тим, у сучасних умовах виникає потреба у поглибленому теоретико-правовому осмисленні внутрішньої структури АЮД ДПСУ, її системних зв'язків та функціональної організації. Це обумовлено необхідністю підвищення ефективності реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень посадових осіб ООДК, удосконалення правового регулювання відповідних процедур, а також формування науково обґрунтованих підходів до систематизації різних напрямів цієї діяльності.

Проблематика адміністративної юрисдикції та АЮД органів публічної влади є предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних учених-адміністративістів. Теоретичні засади адміністративного права, у межах яких розглядаються питання адміністративної юрисдикції та адміністративної відповідальності, ґрунтовно досліджені у працях Ю. Битяка, В. Колпакова, О. Остапенка, які розкривають сутність адміністративно-правового регулювання, адміністративно-деліктних відносин та механізмів реалізації адміністративної відповідальності.

Окремі аспекти АЮД ООДК були предметом дослідження у працях Ю. Курилюка, А. Моти, Н. Демчик, В. Зьолки, Л. Серватюк, В. Хоми, Р. Ляшука, Р. Гринька, А. Царука, О. Царенко та інших дослідників, які розглядали окремі питання реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень посадових осіб ООДК у різних сферах, переважно у сфері провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених проблематиці адміністративної юрисдикції та АЮД органів публічної влади, окремі аспекти цієї діяльності у сфері функціонування ДПСУ залишаються недостатньо дослідженими. У науковій літературі переважно зосереджено увагу лише на окремих напрямках реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень ООДК, тоді як АЮД ДПСУ не розглядається як цілісна система взаємопов'язаних елементів, що функціонують у межах єдиного правового механізму.

Недостатньо розробленим залишається також питання теоретико-методологічного осмислення внутрішньої структури АЮД ООДК та визначення її складових елементів у межах єдиної концептуальної моделі. У наукових дослідженнях відсутній комплексний підхід до систематизації основних напрямів АЮД ДПСУ через призму їх функ-

ціонального взаємозв'язку. У зв'язку з цим актуальним є наукове осмислення АЮД ДПСУ через категорію юридичної архітекτονіки, що дозволяє системно відобразити її внутрішню будову, функціональну диференціацію та взаємозв'язок основних напрямів діяльності.

II. МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ

Метою статті є теоретико-правове обґрунтування АЮД ДПСУ та формування її концептуальної моделі через категорію юридичної архітекτονіки, а також визначення структури та змісту основних компонентів цієї діяльності.

Методологічну основу дослідження становить сукупність загально-наукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання. Діалектичний метод застосовано для дослідження АЮД ДПСУ як складного правового явища у взаємозв'язку його елементів та функцій. Системно-структурний метод використано для формування моделі юридичної архітекτονіки АЮД ДПСУ та визначення її основних компонентів. Формально-юридичний метод застосовано під час аналізу норм адміністративного законодавства, що регулюють повноваження ООДК у сфері розгляду справ про адміністративні правопорушення, реалізації міграційного контролю, розгляду звернень осіб та виконання міжнародних зобов'язань України у сфері реадмісії. Метод юридичного моделювання використано для побудови концептуальної моделі юридичної архітекτονіки АЮД ДПСУ. Порівняльно-правовий та доктринальний методи застосовано для узагальнення наукових підходів до розуміння адміністративної юрисдикції та АЮД органів публічної влади. Застосування зазначених методів у сукупності дозволило комплексно дослідити структуру, зміст і функціональне призначення АЮД ДПСУ.

III. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Аналізуючи АЮД ДПСУ, слід констатувати, що вітчизняна правова доктрина переважно зосереджена на дослідженні адміністративно-юрисдикційних повноважень органів Національної поліції України, тоді як розвідки щодо АЮД ДПСУ є поодинокими й здійснювалися окремим вченими-ентузіастами, котрі є вихідцями із прикордонного відомства. Так, А. Мота визначає АЮД ДПСУ як врегульований нормами права специфічний різновид оперативно-службової діяльності (ОСД) орга-

нів і підрозділів охорони державного кордону, пов'язаний із виявленням і фіксацією факту адміністративного правопорушення, розглядом і вирішенням по суті підвідомчих справ про адміністративні правопорушення, а також здійсненням інших адміністративно-юрисдикційних дій забезпечувального характеру¹. В. Зьолка, використовуючи ширший підхід, описує АЮД як систему спеціальних дій щодо виявлення, фіксації, збору й оцінки матеріалів та доказів, подальшого розгляду справ і їх вирішення по суті, а також здійснення дисциплінарного провадження та провадження за скаргами у визначених законом випадках². В. Хома акцентує на системності АЮД як сукупності взаємопов'язаних дій як безпосередніх суб'єктів адміністративної юрисдикції, так і суб'єктів її забезпечення, пропонуючи відповідну класифікацію видів АЮД на юрисдикцію та діяльність із її забезпечення³. Л. Серватюк формулює поняття АЮД ДПСУ через ключові ознаки (відносна самостійність, підзаконність, державно-владність), водночас фактично відстоюючи звужене розуміння АЮД виключно як адміністративно-деліктної юрисдикції з огляду на специфіку завдань ДПСУ⁴. Натомість більш сучасні дослідження пропонують трактування, що за змістом тяжіє до завдань адміністративного провадження, акцентуючи на повноті з'ясування обставин, процесуальній формі розгляду, забезпеченні виконання постанови, а також на виявленні причин та умов деліктності й превентивному впливі⁵. Такі висновки започаткували тенденцію відходу від виключно «каральної» оптики АЮД і поступове включення превентивних компонентів та орієнтації на детермінанти адміністративної деліктності.

¹ Мота А. Ф. (2008). Становлення повноважень органів охорони державного кордону України в провадженні у справах про адміністративні правопорушення: навч.-метод. посібн. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ. 140 с.

² Зьолка В. Л. (2010). Сучасні підходи до розуміння адміністративно-юрисдикційної діяльності органів Державної прикордонної служби України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. Вип. 47. С. 216–222.

³ Хома В. О. (2008). Адміністративно-правове регулювання діяльності інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України: монографія. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ. 155 с.

⁴ Серватюк Л. В. (2008). Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів Державної прикордонної служби України: дис. ... канд. юрид. наук.: спец. 12.00.07 / КНУВС. Київ. 198 с.

⁵ Кушнір Я. О. (2021). Державна прикордонна служба України як суб'єкт протидії порушенню порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї: дис. ... д-ра філософії: спец. 081 / НАДПСУ. Хмельницький. 304 с.

Погоджуємось із тим, що такі напрацювання профільних дослідників належно обґрунтовані й займають фундаментальне місце у вітчизняній правовій доктрині, створюючи підґрунтя для подальшого розвитку, проте вказані дослідження проводилися, а їхні висновки формувалися в період трансформації прикордонного відомства з військового формування до правоохоронного органу спеціального призначення. Відтак, подальший розвиток та становлення ДПСУ як типового правоохоронного органу, не включено до цих фахових напрацювань. До прикладу, генеза АЮД ДПСУ супроводжувалась прийняттям численних законодавчих та відомчих підзаконних нормативно-правових актів¹, які визначають актуальний зміст цього виду службової діяльності прикордонників, який не враховувався дослідникам при здійсненні своїх наукових розвідок, роблячи їхні висновки фрагментарними та недостатньо актуальними в умовах сьогодення. Серед іншого необхідно також акцентувати, що контекст правового режиму воєнного стану, який потягнув за собою трансформацію ОСД ДПСУ — загалом, також не знайшов відображення у зазначених доробках.

При розгляді АЮД ДПСУ справедливо буде зауважити про дискусійність віднесення останньої до ОСД ДПСУ: формально-юридично вона не віднесена законодавцем до основних функцій ДПСУ², однак фактична поширеність цього напрямку у практиці не викликає сумнівів. Так, для потреб цього дослідження автором було проведено соціологічне опитування серед слухачів факультету професійної освіти та лідерства НАДПСУ, які здобувають оперативний рівень військової освіти (всього взяли участь 83 офіцери ДПСУ). Відтак, практичний досвід охорони державного кордону, проходження військової служби на різних посадах, а також географічне розташування органів та підрозділів охорони кордону на різних ділянках державного кордону, – дозволяють говорити про інформативність такого анкетування. Загалом, 67,5% опитаних респондентів зазначили, що безпосередньо чи опосередковано здійснювали АЮД під час проходження служби в орга-

¹ Положення про відділ (відділення, групу) адміністративно-юрисдикційної діяльності штабу органу охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 29.09.2023 № 92. *Окреме видання*.

² Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

нах та підрозділах охорони кордону. Водночас 78,3% респондентів висловилися за доцільність виокремлення АЮД ДПСУ в окрему функцію зі своєю вираженою формою реалізації. За таких умов логічним є висновок про допоміжний (забезпечувальний) характер АЮД щодо основної ОСД ДПСУ, хоча на практиці вона фактично виступає формою вираження окремих функцій (охорона державного кордону, прикордонний контроль, охорона суверенних прав у В(М)ЕЗ тощо).

Найбільш актуальним та деталізованим визначенням АЮД ДПСУ є дефініція, запропонована авторами підручника «Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів охорони державного кордону», підготовленого колективом кафедри адміністративної діяльності НАДПСУ спільно з представниками управління адміністративної юрисдикції Адміністрації ДПСУ. Згідно з ним, АЮД ДПСУ — це врегульована нормами адміністративного права діяльність уповноважених посадових осіб щодо розгляду та вирішення адміністративно-правових спорів (індивідуальних адміністративних справ), справ про дисциплінарні проступки, надання відповідей на звернення осіб, застосування адміністративно-процесуальних заходів забезпечувального характеру та адміністративно-правових заходів міграційного контролю, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері реадмісії¹.

Аналізуючи запропоноване визначення, можна зробити висновок, що АЮД ДПСУ є складним багаторівневим утворенням, що не зводиться до окремих адміністративних проваджень або ізольованих юрисдикційних повноважень. Її внутрішня організація характеризується стійкою структурною логікою, яка дозволяє розглядати зазначену діяльність як цілісну систему. Саме з цих позицій доцільним є застосування категорії «юридичної архітектоніки», що дає змогу виявити внутрішню будову АЮД, її функціональні блоки та взаємозв'язки між ними.

Вживання дефініції «архітектоніка» для потреб юридичного дослідження залишається досить малопоширеним, не зважаючи на виключне методологічне значення цієї категорії для доктринального дослідження. Загалом генезис терміну «архітектоніка» досягає корінням архітектури, де означає образну інтерпретацію конструкції. Спо-

¹ Курилюк Ю. Б., Мота А. Ф., Гринько Р. В. та ін. (2023). Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів охорони державного кордону: підручник. Київ: ВД «Дакор». 484 с.

рідненість функції архітекtonіки дає змогу екстраполювати вказану категорію для потреб досліджень інших галузей науки, до прикладу мистецтвознавства, історії, дизайну, філології, літературознавства та інших галузей наук. Вихідним значенням для обраної нами категорії у природній для неї галузі пізнання є – основа зовнішньої форми, закономірностей побудови, моделі оформлення з точки зору складових елементів та їх взаємодії¹. У філологічних дослідженнях на рівні дисертації зустрічаються такі трактування: архітекtonіка, являє собою зовнішню побудову об'єкту як одного цілого, взаємозв'язок та співвідношення основних його складових частин та елементів². Семантичний аналіз вказує, що дефініція «архітекtonіка» означає гармонійне поєднання частин в одне ціле³. Відтак, цілком очевидною є теза, що методологічною основою запропонованого дослідження юридичної архітекtonіки АЮД ДПСУ є системний підхід, відповідно до якого АЮД прикордонного відомства розглядається як цілісне утворення, що складається з функціонально взаємопов'язаних компонентів. У межах цього підходу кожен компонент виокремлюється не за формальними ознаками організаційної належності чи назви нормативно-правового акта, а за предметом правового впливу, характером юрисдикційного рішення та функціональним призначенням у загальній структурі публічно-владної діяльності.

Необхідно акцентувати увагу, що застосування категорії «архітекtonіка» вже має апробацію у вітчизняній юриспруденції. Так, О. Козаченко для потреб власного дослідження, визначив архітекtonіку кримінально-правового впливу як узгоджену різнорівневу та «багатоколійну» (багатовекторну) систему функціонуючих структурних елементів, використання яких забезпечує досягнення цілей, постав-

¹ Борковська І. П. (2012). Архітекtonіка ділового документу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні науки. Мовознавство*. № 24. С. 23–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnuflm_2012_24_8

² Грищенко Я. С. (2013). Дискурсивність віршованих творів: когнітивно-прагматичний вимір (на матеріалі англійської та американської поезії XVII–XX століть): автореф. дис. ... канд. філол. наук.: спец. 10.02.04 / КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. 20 с.

³ Словник української мови Online. Томи 1–16 (А–Ряхтливий) URL: <https://sum20ua.com/?page=76&searchWord=архітекtonіка&wordid=1679>

лених перед кримінальним правом взагалі та перед заходами кримінально-правового впливу зокрема¹.

Застосування обраного підходу до розкриття юридичної архітектури АЮД зумовлене складною, багатовимірною природою цієї діяльності, яка не може бути адекватно описана в межах лінійних або суто інституційних класифікацій і є цілком релевантною для змісту цього виду професійної діяльності посадових осіб прикордонного відомства, з точки зору нормативно-правового регулювання².

Переконані, що АЮД ДПСУ поєднує різні за правовою природою форми владного впливу: деліктні, регулятивні, процедурно-гарантійні та міжнародно-правові, що потребує використання такої аналітичної моделі, яка дозволяє зберегти їх автономність і водночас показати системну єдність. Використання саме компонентного (модульного) поділу обумовлене також необхідністю відмежування АЮД ДПСУ від суміжних форм публічного адміністрування. На відміну від традиційних класифікацій, які зосереджуються на поділі проваджень або повноважень³, системний (компонентний) підхід дозволяє виявити внутрішню логіку юридичної архітектури, тобто спосіб поєднання різних юрисдикційних механізмів у межах одного органу без їх редукції до єдиного типу адміністративної діяльності.

У контексті розроблення концепції юридичної архітектури АЮД ДПСУ України доцільно виходити з того, що така діяльність не є однорідною за своїм змістом. Вона реалізується через сукупність відносно самостійних функціональних компонентів, кожен з яких має власний предмет правового регулювання, специфічні процедурні механізми та особливе функціональне призначення у системі забезпечення прикордонної безпеки. Саме тому АЮД ДПСУ доцільно розглядати як систему, у структурі якої виокремлюються окремі компоненти, що

¹ Козаченко О. В. (2017). Архітектура кримінально-правового впливу: поняття, властивості та система кримінально-правових заходів. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 1(8). С. 22–40. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2017.8.166505>

² Положення про відділ (відділення, групу) адміністративно-юрисдикційної діяльності штабу органу охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 29.09.2023 № 92. *Окреме видання*.

³ Битяк Ю. П., Богущий В.В., Гаращук В.М. та ін. (2000). Адміністративне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Харків: Право. 520 с.; Колпаков В. К. (2004). Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. Київ: Юрінком Інтер. 528 с.

утворюють її внутрішню юридичну архітектуру. Для потреб цього дослідження під компонентом АЮД ДПСУ пропонуємо розуміти відносно самостійний, функціонально визначений напрям реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень посадових осіб ООДК, який характеризується специфічним предметом правового регулювання, відповідними формами діяльності та сукупністю адміністративно-правових засобів впливу.

З метою забезпечення повноти цього дослідження пропонується розкрити кожен з компонентів окремо:

1. Деліктний компонент становить ядро АЮД ДПСУ, оскільки його реалізація є типовою та найбільш зрозумілою для цього виду службової діяльності адже охоплює провадження у справах про адміністративні правопорушення, віднесені законодавством до компетенції прикордонного відомства. Таке розуміння АЮД є загальноприйнятим у вітчизняній правовій доктрині¹. Його предметом (для потреб ДПСУ) є адміністративні проступки у прикордонній сфері, пов'язані з порушенням режиму державного кордону, прикордонного режиму, правовим статусом іноземців та осіб без громадянства та інших адміністративних проступків, протидію яким віднесено до компетенції прикордонного відомства.

Архітектонічна роль цього компонента полягає у реалізації класичної моделі адміністративної юрисдикції, що включає фіксацію правопорушення, процесуальне оформлення матеріалів, розгляд справи та застосування адміністративного стягнення або ж направлення відповідних матеріалів справи органу (посадовій особі), уповноваженому на її розгляд, – вказане описує специфічні процедури для цього компонента. Саме деліктний компонент формує діяльнісну, а подекуди процесуальну основу всієї АЮД ДПСУ (до прикладу підставою для застосування процедури примусового видворення чи реадмісії є вчинення діяння, передбаченого статтею 204-1 КУпАП) та слугує базовою точкою відліку для інших, менш формалізованих компонентів,

¹ Вовк П. В. (2020). Поняття адміністративної юрисдикції в парадигмі правової держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. С. 517–519. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/135>; Єрмоленко І. Я., Весельська Т. В., Керницький О. Б., Коломієць В. В. (2026). Адміністративна юстиція та адміністративно-юрисдикційна діяльність: межі та взаємодія. *Національні інтереси України*. № 1(18). С. 608–620. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1\(18\)-608-620](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1(18)-608-620)

такий висновок поділяють й наші респонденти, вважаючи деліктний компонент АЮД ДПСУ найбільш вагомим в умовах правового режиму воєнного стану (43,4%).

Деліктний компонент АЮД ДПСУ охоплює реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень ООДК, пов'язаних із виявленням, припиненням, документуванням та провадженням у справах про адміністративні правопорушення, протидію яким віднесено до компетенції ДПСУ. Його функціональне призначення полягає у припиненні винних осіб до адміністративної відповідальності та запобіганні адміністративним правопорушенням у прикордонній сфері¹.

Водночас деліктний компонент не функціонує ізольовано, а перебуває у системному зв'язку з іншими складовими АЮД ДПСУ. Зокрема, результати провадження у справах про адміністративні правопорушення безпосередньо впливають на реалізацію міграційного та реадмісійного компонентів, а застосування адміністративно-процесуальних заходів забезпечувального характеру виступає необхідною умовою ефективного здійснення деліктних процедур. Така взаємозалежність підтверджує системоутворювальний характер деліктного компонента в загальній архітектоніці АЮД ДПСУ.

Також саме цьому компоненту відводиться визначальне місце в правозастосовній практиці посадових осіб ДПСУ, про що ілюстративно свідчать показники ОСД ДПСУ. Так, загалом за 2024 р. відпрацьовано 45 948 протоколи про адміністративні правопорушення, що демонструє значний масштаб деліктного компонента у діяльності посадових осіб ДПСУ та підтверджує її системоутворювальну роль у юридичній архітектоніці АЮД ДПСУ. Відповідна тенденція зберіглася й впродовж 2025 р., в якому прикордонниками було оформлено 45 198 протоколів про адміністративні правопорушення.

Серед іншого, деліктний компонент виступає базовим у контексті запобігання адміністративним правопорушенням, тоді як інші компоненти виконують допоміжну та забезпечувальну функції, не випадаючи із загальної системи АЮД.

¹ Кушнір Я. О., Заболотний Б. В. (2025). Реалізація Державною прикордонною службою України адміністративно-юрисдикційних повноважень в умовах правового режиму воєнного стану (деліктний аспект). *Інтернаука. Серія: Юридичні науки*. № 1. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-1-10635>

2. Міграційний компонент АЮД ДПСУ охоплює реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень ООДК, спрямованих на забезпечення дотримання правового статусу іноземців та осіб без громадянства (ОБГ). Його зміст полягає у прийнятті індивідуальних адміністративних актів щодо в'їзду в Україну, перебування на її території та виїзду з неї, а також у застосуванні адміністративно-примусових заходів, спрямованих на запобігання та припинення порушень міграційного законодавства

Предметом зазначеного компонента виступають адміністративно-правові відносини, що виникають у зв'язку із забезпеченням дотримання іноземцями та ОБГ вимог національного законодавства щодо порядку перетинання державного кордону України, законності перебування на її території та виконання рішень органів державної влади у сфері міграційного контролю.

Архітектонічна роль міграційного компонента полягає у реалізації адміністративно-юрисдикційних повноважень прикордонного відомства позаделіктного характеру, що проявляються у прийнятті індивідуальних адміністративних актів владного змісту, спрямованих на запобігання порушенням міграційного законодавства та нейтралізацію потенційних загроз національній безпеці, пов'язаних із незаконною міграцією.

Про самостійний характер цього компонента у структурі АЮД ДПСУ свідчать також статистичні показники ОСД прикордонного відомства. Так, упродовж 2024 р. посадовими особами ДПСУ було прийнято 71 рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства та 53 рішення про їх примусове видворення з території України.

3. Претензійно-правовий компонент АЮД ДПСУ охоплює реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень ООДК, пов'язаних із прийманням, провадженням, розглядом та вирішенням звернень, заяв і скарг фізичних та юридичних осіб щодо рішень, дій або бездіяльності посадових осіб таких органів. Його функціональне призначення полягає у забезпеченні перевірки законності реалізації владних повноважень прикордонного відомства та відновленні порушених прав і законних інтересів осіб у позасудовому порядку.

Предметом зазначеного компонента виступають адміністративно-правові спори позасудового характеру, що виникають у зв'язку з реалізацією владних управлінських та юрисдикційних повноважень

ДПСУ. У цьому контексті претензійно-правовий компонент спрямований на перевірку законності й обґрунтованості рішень, дій або бездіяльності посадових осіб ООДК, а також на відновлення порушених прав, свобод і законних інтересів осіб у порядку адміністративного оскарження.

Присутність цього компонента також можна підтвердити статистичною інформацією ДПСУ. До прикладу, до органів управління ДПСУ в 2025 р. надійшло 98 153 звернень громадян, з них: до Адміністрації ДПСУ — 15 371; до регіональних управлінь, ООДК та органів забезпечення ДПСУ — 82 782, тоді як з усього масиву звернень — 1949 скарг¹. Очевидно, що не всі скарги стосувалися саме АЮД ДПСУ, тим не менш конкретний обов'язок для посадових осіб підрозділів АЮД штабу ООДК щодо своєчасного розгляду запитів (листів, скарг тощо) з питань АЮД, дозволяє робити обґрунтоване припущення про присутність цього компоненту у службовій діяльності.

У юридичній архітектоніці АЮД ДПСУ претензійно-правовий компонент виконує передусім гарантійну та коригувальну функції. Він забезпечує реалізацію конституційного права особи на звернення до органів державної влади, виступає інструментом внутрішнього контролю за законністю правозастосовної діяльності посадових осіб прикордонного відомства та сприяє усуненню допущених порушень у процесі здійснення адміністративно-юрисдикційних повноважень.

4. Рєадмісійний компонент АЮД ДПСУ охоплює реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень ООДК, пов'язаних із застосуванням адміністративно-примусових та адміністративно-процесуальних заходів щодо затримання, документування, ідентифікації, передачі та приймання громадян, іноземців та ОБГ відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію осіб. Його функціональне призначення полягає у забезпеченні виконання міжнародних зобов'язань України у сфері протидії незаконній міграції.

Зміст цього компонента охоплює діяльність уповноважених органів і підрозділів ДПСУ щодо встановлення особи, яка порушила міграційне законодавство, документування відповідних фактів, а також організації і реалізації процедур їх приймання або передачі компе-

¹ Стан роботи зі зверненнями громадян: офіційний сайт АДПСУ. URL: <https://dpsu.gov.ua/uk/stan-roboti-zi-zvernenniyami-gromadyan>

тентним органам інших держав відповідно до міжнародних договорів України. Важливою складовою цієї діяльності є забезпечення взаємодії з компетентними органами іноземних держав, дипломатичними установами, Державною міграційною службою України та іншими суб'єктами, залученими до реалізації процедур реадмісії¹.

Предметом реадмісійного компонента виступають адміністративно-правові відносини, що виникають у процесі застосування органами ДПСУ адміністративно-примусових і адміністративно-процесуальних заходів, пов'язаних із ідентифікацією осіб, встановленням/підтвердженням їх громадянства або держави постійного проживання, підготовкою документів для передачі чи приймання осіб, а також організацією фактичної передачі таких осіб компетентним органам суміжних держав.

Організаційно реалізація реадмісійного компонента забезпечується структурними підрозділами АЮД штабів ООДК, до завдань яких належить організація та контроль за виконанням міжнародних угод про реадмісію осіб, участь у відповідних прикордонно-представницьких заходах, а також координація діяльності підпорядкованих підрозділів з питань ідентифікації та реалізації процедур їх приймання або передачі. Зауважу, що навіть в період дії правового режиму воєнного стану, який утруднює реалізацію процедури реадмісії – протягом 2024 р. органами (підрозділами) охорони державного кордону прийнято та передано 251 особу, що також вказує на присутність цього компоненту у практиці правозастосування.

Функціональне призначення реадмісійного компонента у системі АЮД ДПСУ полягає у забезпеченні реалізації міжнародно-правових механізмів протидії незаконній міграції, виконанні міжнародних зобов'язань України у сфері реадмісії осіб та підтриманні належного режиму державного кордону і прикордонної безпеки.

5. Забезпечувально-процесуальний компонент АЮД ДПСУ охоплює реалізацію адміністративно-юрисдикційних повноважень ООДК, пов'язаних із застосуванням передбачених адміністративним законодавством заходів процесуального примусу. Його зміст полягає

¹ Інструкція про порядок реалізації компетентними та уповноваженими органами України міжнародних угод про реадмісію: наказ MBC від 16.02.2015 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-15#Text>

у припиненні адміністративних правопорушень, встановленні особи правопорушника, забезпеченні належного документування правопорушення та створенні процесуальних передумов для своєчасного і правильного провадження, розгляду та вирішення справ про адміністративні правопорушення.

Так, лише у 2024 р. уповноваженими посадовими особами була застосована процедура адміністративного затримання відносно 15 328 осіб, тоді як у 2025 році лише відносно нелегальних мігрантів процедура затримання реалізовувалась 5106 разів, тоді як загальна кількість адміністративних затримань — не відображена в офіційній статистиці за 2025 р., проте й вказані показники свідчать про масовий характер реалізації забезпечувально-процесуального компонента АЮД ДПСУ.

Предметом зазначеного компонента виступають адміністративно-правові відносини, що виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими посадовими особами ООДК процесуальних заходів примусового характеру, спрямованих на припинення адміністративних правопорушень у прикордонній сфері, встановлення особи правопорушника, фіксацію доказів та створення необхідних умов для належного здійснення адміністративного провадження.

У науковій літературі заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення розглядаються як самостійний різновид адміністративного примусу процесуального характеру, застосування якого обумовлюється необхідністю припинення правопорушення, встановлення особи правопорушника, фіксації доказів та створення умов для повного й об'єктивного розгляду справи. При цьому їх особливість полягає у тому, що вони не мають каральної мети, а спрямовані виключно на забезпечення належного функціонування адміністративно-юрисдикційного провадження та виконання прийнятого за його результатами рішення¹.

Відтак, у юридичній архітектоніці АЮД ДПСУ забезпечувально-процесуальний компонент виконує інструментально-забезпечувальну

¹ Ковалів М. В., Кузьо Л. І., Боровікова В. С. (2020). Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення у системі заходів адміністративного примусу. *Соціально-правові студії*. Вип. 3(9). С. 91–97. URL: <https://doi.org/10.32518/2617-4162-2020-3-91-97>; Гумін О. М., Пряхін Є. В. (2014). Застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Європейські перспективи*. № 4. С. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_4_3

функцію, оскільки створює необхідні правові та організаційні умови для ефективного функціонування інших складових АЮД. Саме завдяки застосуванню передбачених законом заходів процесуального примусу забезпечується припинення правопорушень, встановлення особи правопорушника, формування доказової бази та належний перебіг адміністративного провадження у прикордонній сфері.

Зауважимо, що у системі юридичної архітектури АЮД ДПСУ зазначені компоненти виконують різні, але взаємодоповнювальні функції, формуючи цілісну систему адміністративно-правового реагування у прикордонній сфері.

Таким чином, взаємодія зазначених компонентів формує комплексний механізм адміністративно-юрисдикційного забезпечення діяльності ДПСУ, у межах якого поєднуються функції адміністративної відповідальності, процесуального забезпечення провадження, міграційного контролю, міжнародного співробітництва у сфері реадмісії та гарантій адміністративного захисту прав осіб. Саме їх системна взаємодія забезпечує ефективну реалізацію покладених на прикордонне відомство завдань щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні.

IV. ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що АЮД ДПСУ має складну внутрішню структуру, яка може бути розкрита через категорію юридичної архітектури АЮД ДПСУ. Під юридичною архітектурою АЮД ДПСУ доцільно розуміти системно організовану сукупність взаємопов'язаних структурних компонентів такої діяльності, які відображають основні напрями реалізації владних повноважень ДПСУ у сфері застосування адміністративно-правових механізмів реагування на адміністративні правопорушення, а також розгляду і вирішення інших індивідуальних адміністративних справ, що виникають у прикордонній сфері. Виокремлення юридичної архітектури цієї діяльності дозволяє систематизувати різноманітні прояви адміністративної юрисдикції прикордонного відомства, визначити їх функціональні зв'язки та розкрити внутрішню логіку реалізації адміністративно-правових механізмів у сфері охорони державного кордону.

У межах проведеного дослідження встановлено, що юридична архітектоніка АЮД ДПСУ включає п'ять взаємопов'язаних компонентів, а саме: деліктний, міграційний, претензійно-правовий, реадмісійний та забезпечувально-процесуальний. Кожен із них характеризується власним предметом адміністративно-правового регулювання, специфічними процедурами реалізації та нормативною основою, водночас перебуваючи у функціональному взаємозв'язку з іншими складовими цієї діяльності. Сукупність зазначених компонентів утворює функціонально диференційовану, але системно інтегровану модель АЮД ДПСУ, у межах якої поєднуються механізми адміністративної відповідальності, процесуального забезпечення провадження, міграційного контролю, міжнародного співробітництва у сфері реадмісії та адміністративного захисту прав осіб.

З урахуванням запропонованої моделі юридичної архітектоніки АЮД ДПСУ доцільно уточнити її узагальнене визначення наступним чином: АЮД ДПСУ — це врегульована нормами адміністративного права діяльність уповноважених посадових осіб ООДК щодо провадження, розгляду та вирішення адміністративно-правових спорів та інших індивідуальних адміністративних справ, провадження у справах про адміністративні правопорушення, розгляду звернень фізичних і юридичних осіб, застосування адміністративно-процесуальних заходів забезпечувального характеру, реалізації адміністративно-правових заходів міграційного контролю, а також виконання міжнародних зобов'язань України у сфері реадмісії осіб.

Водночас проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблематики юридичної архітектоніки АЮД ДПСУ. Так, нормативне закріплення АЮД ДПСУ у відомчих актах відображає її функціонально-організаційний аспект. Водночас юридична архітектоніка АЮД ДПСУ має ширший системний вимір і включає структурні компоненти, які не завжди інституційно зосереджені в межах одного підрозділу. Саме тому перспективним напрямом подальших наукових розвідок може стати обґрунтування доцільності включення до її структури дисциплінарно-юрисдикційного компонента, який пов'язаний із діяльністю щодо запобігання військовим адміністративним правопорушенням серед особового складу ДПСУ, який станом на сьогодні нормативно виключено із АЮД ДПСУ. Йдеться не про ототожнення адміністративної та дисциплінарної відповідальності, а про можливість тимчасового

розширення функціонального змісту АЮД ДПСУ в умовах правового режиму воєнного стану, коли наявність у підрозділів АЮД відповідної компетентності, досвіду адміністративного провадження та організаційної бази може сприяти підвищенню ефективності запобігання таким правопорушенням.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Битяк Ю. П., Богуцький В.В., Гаращук В.М. та ін. (2000). Адміністративне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Харків: Право. 520 с.
2. Борковська І. П. (2012). Архітектоніка ділового документу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні науки. Мовознавство*. № 24. С. 23–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufm_2012_24_8
3. Вовк П. В. (2020). Поняття адміністративної юрисдикції в парадигмі правової держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. С. 517–519. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/135>
4. Грищенко Я. С. (2013). Дискурсивність віршованих творів: когнітивно-прагматичний вимір (на матеріалі англійської та американської поезії XVII–XX століть): автореф. дис. ... канд. філол. наук.: спец. 10.02.04 / КНУ ім. Т. Шевченка. Київ. 20 с.
5. Гумін О. М., Пряхін Є. В. (2014). Застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Європейські перспективи*. № 4. С. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_4_3
6. Зьолка В. Л. (2010). Сучасні підходи до розуміння адміністративно-юрисдикційної діяльності органів Державної прикордонної служби України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. Вип. 47. С. 216–222.
7. Серватюк Л. В. (2008). Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів Державної прикордонної служби України: дис. ... канд. юрид. наук.: спец. 12.00.07 / КНУВС. Київ. 198 с.
8. Єрмоленко І. Я., Весельська Т. В., Керницький О. Б., Коломієць В. В. (2026). Адміністративна юстиція та адміністративно-юрисдикційна діяльність: межі та взаємодія. *Національні інтереси України*. № 1(18). С. 608–620. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1\(18\)-608-620](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1(18)-608-620)
9. Інструкція про порядок реалізації компетентними та уповноваженими органами України міжнародних угод про реадмісію: наказ МВС від 16.02.2015 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-15#Text>
10. Ковалів М. В., Кузьо Л. І., Боровікова В. С. (2020). Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення у системі заходів адміністративного примусу. *Соціально-правові студії*. Вип. 3(9). С. 91–97. URL: <https://doi.org/10.32518/2617-4162-2020-3-91-97>
11. Козаченко О. В. (2017). Архітектоніка кримінально-правового впливу: поняття, властивості та система кримінально-правових заходів. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 1(8). С. 22–40. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2017.8.166505>
12. Колпаков В. К. (2004). Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. Київ: Юрінком Інтер. 528 с.
13. Курилюк Ю. Б., Мота А. Ф., Гринько Р. В. та ін. (2023). Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів охорони державного кордону: підручник. Київ: ВД «Дакор». 484 с.

14. Кушнір Я. О. (2021). Державна прикордонна служба України як суб'єкт протидії порушенню порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї: дис. ... д-ра філософії: спец. 081 / НАДПСУ. Хмельницький. 304 с.
15. Кушнір Я. О., Заболотний Б. В. (2025). Реалізація Державною прикордонною службою України адміністративно-юрисдикційних повноважень в умовах правового режиму воєнного стану (деліктний аспект). *Інтернаука. Серія: Юридичні науки*. № 1. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-1-10635>
16. Мота А. Ф. (2008). Становлення повноважень органів охорони державного кордону України в провадженні у справах про адміністративні правопорушення: навч.-метод. посібн. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ. 140 с.
17. Положення про відділ (відділення, групу) адміністративно-юрисдикційної діяльності штабу органу охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 29.09.2023 № 92. *Окреме видання*.
18. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>
19. Словник української мови Online. Томи 1-16 (А-Ряхтливий). URL: <https://sum20ua.com/?page=76&searchWord=архітектоніка&wordid=1679>
20. Стан роботи зі зверненнями громадян: офіційний сайт АДПСУ. URL: <https://dpsu.gov.ua/uk/stan-roboti-zi-zvernenniyami-gromadyan>
21. Хома В. О. (2008). Адміністративно-правове регулювання діяльності інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України: монографія. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ. 155 с.

REFERENCES

1. Bytyak Yu. P., Bogutskyi V. V., Garashchuk V. M. et al. (2000). *Administratyvne pravo Ukrayiny* [Administrative law of Ukraine]: textbook for students of higher education. Kharkiv: Law. 520 p. [in Ukrainian].
2. Borkovska I. P. (2012). *Arkhitektonika dilovoho dokumentu* [Architectonics of a business document]. *Scientific Bulletin of the Lesia Ukrainka Volyn National University: Philological Sciences. Linguistics*. No. 24. pp. 23–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnuflm_2012_24_8 [in Ukrainian].
3. Vovk P. V. (2020). *Ponyattya administratyvnoyi yurysdyktsiyi v paradyhmi pravovoyi derzhavy* [The concept of administrative jurisdiction in the paradigm of the rule of law]. *Legal Scientific Electronic Journal*. No. 2. pp. 517–519. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/135> [in Ukrainian].
4. Hryshchenko Ya. S. (2013). *Dyskursyvniat virshovanykh tvoriv: kohnityvno-prahmatychnyy vymir (na materialy anhliyskoyi ta amerykanskoï poeziyi XVII–XX stolit)* [Discursiveness of poetic works: cognitive-pragmatic dimension (based on the material of English and American poetry of the 17th–20th centuries)]: author's abstract of dissertation ... candidate of philological sciences: spec. 10.02.04 / T. Shevchenko Kyiv National University. Kyiv. 20 p. [in Ukrainian].
5. Gumin O. M., Pryakhin E. V. (2014). *Zastosuvannya zakhodiv zabezpechennya provadzhennya u spravakh pro administratyvni pravoporushennya* [Application of measures to ensure the proceedings in cases of administrative offenses]. *European Perspectives*. No. 4. pp. 5–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_4_3 [in Ukrainian].
6. Zylolka V. L. (2010). *Suchasni pidkhody do rozuminnya administratyvno-yurysdyktsiynoyi diyal'nosti orhaniv Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny* [Modern approaches to

- understanding the administrative and jurisdictional activities of the State Border Service of Ukraine]. *State and Law. Legal and Political Sciences*. Vol. 47. pp. 216–222. [in Ukrainian].
7. Servatyuk L. V. (2008). *Administrativno-yurysdyktsiyna diyalnist orhaniv Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny* [Administrative and jurisdictional activities of the State Border Service of Ukraine]: dissertation ... candidate of legal sciences: spec. 12.00.07 / KNUA. Kyiv. 198 p. [in Ukrainian].
 8. Yermolenko I. Ya., Veselska T. V., Kernytskyi O. B., Kolomyets V. V. (2026). *Administrativna yustytziya ta administrativno-yurysdyktsiyna diyalnist: mezhi ta vzayemodiya* [Administrative justice and administrative-jurisdictional activity: boundaries and interaction]. *National interests of Ukraine*. No. 1(18). pp. 608–620. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1\(18\)-608-620](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1(18)-608-620) [in Ukrainian].
 9. Instructions on the procedure for the implementation by the competent and authorized bodies of Ukraine of international readmission agreements: Order of the Ministry of Internal Affairs No. 158 of February 16, 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-15#Text> [in Ukrainian].
 10. Kovaliv M. V., Kuzio L. I., Borovikova V. S. (2020). *Zakhody zabezpechennya provadzhennya u spravakh pro administrativni pravoporushennya u systemi zakhodiv administrativnoho prymusu* [Measures to ensure the proceedings in cases of administrative offenses in the system of administrative coercion measures]. *Social and Legal Studies*. Vol. 3(9). pp. 91–97. URL: <https://doi.org/10.32518/2617-4162-2020-3-91-97> [in Ukrainian].
 11. Kozachenko O. V. (2017). *Arkhitektonika kryminalno-pravovoho vplyvu: ponyattya, vlastyvoli ta systema kryminalno-pravovykh zakhodiv* [Architectonics of criminal-legal influence: concept, properties and system of criminal-legal measures]. *Bulletin of the Criminal Law Association of Ukraine*. No. 1(8). pp. 22–40. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2017.8.166505> [in Ukrainian].
 12. Kolpakov V. K. (2004). *Administrativno-deliktnyy pravovyy fenomen* [Administrative-delict legal phenomenon]: monograph. Kyiv: Yurinkom Inter. 528 p. [in Ukrainian].
 13. Kurylyuk Yu. B., Mota A. F., Hryenko R. V. et al. (2023). *Administrativno-yurysdyktsiyna diyalnist orhaniv okhorony derzhavnoho kordonu* [Administrative and jurisdictional activities of state border protection bodies]: textbook. Kyiv: Publishing House “Dakor”. 484 p. [in Ukrainian].
 14. Kushnir Ya. O. (2021). [The State Border Service of Ukraine as a subject of counteraction to violation of the procedure for entry into and exit from the temporarily occupied territory of Ukraine]: dissertation ... PhD: spec. 081 / NA SBUGSU. Khmelnytskyi. 304 p. [in Ukrainian].
 15. Kushnir Ya. O., Zabolotny B. V. (2025). *Realizatsiya Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhboyi Ukrayiny administrativno-yurysdyktsiynykh povnovazhen v umovakh pravovoho rezhymu voyennoho stanu (deliktnyy aspekt)* [Implementation of administrative and jurisdictional powers by the State Border Service of Ukraine under the legal regime of martial law (delict aspect)]. *Internauka. Series: Legal Sciences*. No. 1. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-1-10635> [in Ukrainian].
 16. Mota A. F. (2008). *Stanovlennya povnovazhen orhaniv okhorony derzhavnoho kordonu Ukrayiny v provadzhenni u spravakh pro administrativni pravoporushennya* [Formation of the powers of the state border protection bodies of Ukraine in proceedings in cases of administrative offenses]: teaching and methodical manual. Khmelnytskyi: National Academy of State Border Guard Service of Ukraine. 140 p. [in Ukrainian].
 17. Regulations on the Department (Division, Group) for Administrative and Jurisdictional Activities of the Headquarters of the State Border Guard Service of Ukraine: Order of the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine No. 92 of September 29, 2023. *Separate publication*. [in Ukrainian].

18. On the State Border Guard Service of Ukraine: Law of Ukraine No. 661-IV of April 3, 2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> [in Ukrainian].
19. Online Ukrainian Dictionary. Volumes 1–16 (A–Ryachtlyvy). URL: <https://sum20ua.com/?page=76&searchWord=архітектоніка&wordid=1679> [in Ukrainian].
20. Status of the processing of citizen inquiries: the official website of the Administration of State Border Guard Service of Ukraine. URL: <https://dpsu.gov.ua/uk/stan-roboti-z-zvernenniyami-gromadyan> [in Ukrainian].
21. Khoma V. O. (2008). *Administratyvno-pravove rehulyuvannya diyal'nosti inspektoriv prykordonnoyi sluzhby Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny* [Administrative and legal regulation of the activities of border service inspectors of the State Border Guard Service of Ukraine]: monograph. Khmelnytskyi: National Academy of State Border Guard Service of Ukraine. 155 p. [in Ukrainian].